

Skipulagsfulltrúi Dalabyggðar

**Efni: Endurskoðun aðalskipulags Dalabyggðar, skipulags- og matslýsing
Athugasemdir og ábendingar frá Félagi skógarbænda á Vesturlandi**

Fram kemur í Skipulags- og matslýsingunni (*kafli 3.4 bls. 16*) að flokkun landbúnaðarlands verði nýtt til að marka stefnu um nýtingu þess og eftir atvikum vernd landbúnaðarlands svo sem með tilliti til skógræktar. Ekki kemur nánar fram hvað er átt við með tilliti til skógræktar. En í kafla 3.1 *Tún og akrar (Flokkun landbúnaðarlands - Viðmið og útfærsla í skipulagi - Endurskoðun aðalskipulags Dalabyggðar)* segir „Almennt er ekki gert ráð fyrir skógrækt á túnum og örkum, ef frá er talin skjólbeltaræktun.“ Við þetta vill stjórn Félags skógarbænda á Vesturlandi (FSV) gera athugasemd.

Vernd landbúnaðarlands þýðir ekki að vernda þurfi það fyrir landbúnaði eða ræktun þ.e. hér skógrækt. Skógrækt er ræktun sem fellur undir landbúnað. Landbúnaðarland gæti þurft að vernda fyrir öðrum framkvæmdum s.s. vegum, þéttbýli, byggingum og iðnaðarsvæðum. Enda kemur fram í Skýrslu nefndar um landnotkun sem höfð er til hliðsjónar við endurskoðun skipulagsins: Að skógrækt sé ekki jafn varanleg ráðstöfun á landi og sú sem felst t.d. í þéttbýli eða vegarlagningu, allri ræktun komi frjósamur jarðvegur til góða og á Íslandi sé ræktanlegt land mun meira en nýtt sé til ræktunar. Nefndin telur því ekki knýjandi þörf á því að takmarka skógrækt í ræktunarlandi. (*Skýrsla nefndar um landnotkun: Athugun á notkun og varðveislu ræktanlegs lands á Íslandi. Atvinnu- og nýsköunarráðuneytið, 2010*).

Skógrækt er ein af búgreinum landbúnaðar á Íslandi og skógarbændur eru í Bændasamtökum Íslands. Skógrækt er eina búgreinin sem skilgreind er með einhverjum takmörkunum í Skipulags- og matslýsingunni. Stjórn FSV gerir alvarlega athugasemd við það og fer fram á að við endurskoðun aðalskipulagsins hafi skógrækt sama rétt til notkunar á landbúnaðarlandi og aðrar búgreinar.

Það á ekki að vera stefna í aðalskipulagi að meina jarðeigendum skynsamlega landnotkun, sem skógrækt sannarlega er, með þeim rökum að vernda þurfi landið fyrir aðrar búgreinar. Það að vernda eða gera ekki ráð fyrir skógrækt á hluta af eignarlöndum, hér akurlendi og túnum, takmarkar möguleika landeigenda á því hvernig hann skipuleggur skógrækt sína og hver árangurinn verður. Auk þess sem landið er ekki falt fyrir aðra nema samningur um það sé gerður við landeiganda. Tún og grasgefið land er ekki alltaf ákjósanlegasti kosturinn til skógræktar þar sem samkeppnin við grasvöxtinn getur verið erfið. Bændur í Dölum nýta mörg tún og í sumum tilfellum beitolönd á jörðum skógabænda. En víða eru gömul tún sem enginn hefur þörf fyrir að nýta og hafa því skógarbændur í sumum tilfellum valið þá leið að nýta það land til skógræktar. Með réttum aðferðum og tegundavali hefur slík ræktun oft gefist vel. Það að meina landeigendum að nýta eignarlönd sín með þeim rökum að aðrar búgreinar þurfi hugsanlega einhvern tímann á landinu að halda á ekki að vera stefna nokkurs sveitarfélags í aðalskipulagi. Ef til þess kemur einhvern tímann verður slík ákvörðun um eignaupptöku lands á hendi stjórnvalda þess tíma.

Lög um skóga og skógrækt hafa að markmiði ræktun nýrra skóga til að byggja upp fjölbreytta skógarauðlind til sjálfbærra nytja (nr. 33 2019). Skógarauðlindin skilar efnahagslegum, félagslegum og umhverfislegum ávinningi í sveitarfélögum. Ávinningur með skógrækt er margþættur. Má þar nefna landbætur, skjól fyrir menn og búfænað, viðarframleiðslu, kolefnisbindingu, úrvinnslu skógarafurða, vatnsmiðlun, auðgun lífs í ám og vötnum og bindingu svífryks. Auk þess sem skógar draga úr hávaða, eru aðlaðandi til útivistar og styðja við ferðaþjónustu.

Skógrækt er mikilvægur þáttur landbúnaðar í Dalabyggð og hefur jákvæð áhrif á atvinnuþróun og byggð. Markmið skógarbænda er að skila betra landi til komandi kynslóða og skapa auðlind og afurðir. Dalabyggð er rík að vel grónu landi á láglendi samanborið við önnur sveitarfélög. Ræktaðir skógar eru aðeins 0.9 % lands í Dalabyggð og eru þeir mest gróðursettir á rýru landi. Það hentar vel að rækta skóg til landbóta á rýru landi en frjósamt land þarf til að rækta hraðvaxta tegundir til viðarframleiðslu og kolefnisbindingar. Skógrækt á lögbýlum í samstarfi við Skógræktina er ábyrg og sjálfbær landnýting. Skógurinn er þá skipulagður, fylgt er skógræktaráætlun og skógarbóndinn fær ráðgjöf og tekjur. Auk þess skapast í sveitarfélaginu tekjur fyrir mun fleira s.s. ýmsa verktakavinnu. Bændur í Dölum hafa komið sér upp tækjabúnaði við jarðvinnslu og girðingar og haft tekjur af því. Auk þess eykst öll verslun og þjónusta við starfsemi á hverri jörð. Flestir skógarbændur í Dölum stunda einnig annan búskap og áhugi á skógrækt vex hjá fleirum. Sauðfjár- og kúabændur hyggjast kolefnisjafna bú sín innan fárra ára. Fyrir þá sem vilja kolefnisjafna sig með skógrækt skiptir miklu máli að ráða því sjálfir hvaða land þeir nota. Skógræktaráætlanir eru misjafnar og ráðast af landgerð, landslagi og markmiðum ræktunarinnar. Bændur eiga að hafa fullan sjálfsákvörðunarrétt um það hvað af landi sínu þeir nýta til skógræktar.

Auk ræktunar skóga til landbóta hefur frjósamt land mikla þýðingu fyrir framleiðslumeiri tegundir sem skapa á styttri tíma meiri afurðir og binda meira kolefni. Úrvinnsla í landbúnaði er mikilvæg hverju héraði til atvinnu- og verðmætasköpunar. Möguleikar í úrvinnslu skógarafurða eru bjartir. Viðarmagnsspá sem hefur nýlega verið unnið fyrir Vesturland segir til um úrvinnslumöguleika í nágrenni framtíð. Slík starfsemi getur orðið að veruleika í Dalabyggð og úrvinnsla skógarafurða orðið þar öflug sjálfbær atvinnugrein. Eins hefur ræktun jólatrjáa á ökrum mikla möguleika fyrir alla skógarbændur.

Eins og fram kemur í Skipulags- og marklýsingunni er átak í kolefnisbindingu annað helsta áhersluatriði ríkisstjórnar Íslands í aðgerðaráætlun í loftslagsmálum 2018-2030. Skógrækt er ein öflugasta leiðin til kolefnisbindingar. Frjósemi lands skiptir þar miklu og getur kolefnisbinding verið á bilinu 2,7 tCO₂/ha/ár til 23,2 tCO₂/ha/ár (Skógræktarritið, 2018). Það er augljóst að það skiptir bændur máli að geta nýtt frjósamt land sitt með kolefnisbindingu að markmiði kjósi þeir það.

Það er hagsmunamál fyrir skógarbændur í Dölum að skógrækt sé skilgreind sem landbúnaðargrein og hafi sama rétt og aðrar búgreinar varðandi nýtingu landbúnaðarlands. Skipulagsreglur eiga ekki að standa í vegi fyrir því að hægt sé að stunda öfluga skógrækt jafnt á við aðrar búgreinar. Stjórn Fsv gerir kröfu um að skógrækt hafi sama tilkall til nýtingar landbúnaðarlands og aðrar búgreinar í endurskoðuðu aðalskipulagi Dalabyggðar 2017-2029.

Með vinsemd og virðingu
Stjórn Félags skógarbænda á Vesturlandi

Bergþóra Jónsdóttir, formaður

Guðmundur Sigurðsson, gjaldkeri

Halla Guðmundsdóttir, ritari